

Pius X: Bdelý strážca viery, milovaný otec

Mateusz Ziomber

3. septembra 2023 ✝ Svätec týždňa

„Múdremu vládcovi, bdelému strážcovi viery, milovanému vodcovi duchovenstva“ – týmito slovami kardinál Désiré-Joseph Mercier venoval rekolekcie pre klerikov seminára arcidiecézy Mekky samotnému Piovi X. Toto venovanie je asi

najlepším zhrnutím pontifikátu Giuseppeho Melchiorre Sarta, jedného z najväčších pápežov 20. storočia. Pia X., spájaného s katolíckym antimodernizmom, encyklikou Pascendi Dominici Gregis a obnovou seminárnej formácie, možno považovať za príklad pápeža reformátora, oddaného obnove náboženského a spoločenského života.

Kňaz

Giuseppe Melchiorre Sarto sa narodil v chudobnej roľníckej rodine, v 15 rokoch dostal tonsúru od biskupa z Trevisa (Benátsky patriarchát), vďaka diecéznemu štipendiu s vyznamenaním vyštudoval teológiu a filozofiu. Vo veku 23 rokov bol vysvätený za kňaza. Deväť rokov pôsobil ako kaplán v Tombole, osvedčil sa ako horlivý kňaz a kazateľ, osobitnú pozornosť venoval náboženskej formácii dospelých. V roku 1875 sa stal kanonikom katedrálnej kapitoly v Trevisi, pôsobil ako duchovný radca, rektor a examinátor diecézneho seminára.

V roku 1884 bol vymenovaný za biskupa diecézy Mantova, kde svoje pastoračné úsilie zameral na správnu formáciu seminaristov a duchovenstva. Nejaký čas sám prednášal seminaristom dogmatickú a morálnu teológiu, šíril vedomosti o *Teologickej summe* a filozofii Tomáša Akvinského. Osobitne miloval gregoriánsky chorál – popularizoval ho medzi duchovenstvom a seminaristami a okrem iného býval osobne prítomný na skúškach seminárnej scholy. Dôraz na štúdium, náboženskú formáciu duchovenstva a laikov, šírenie gregoriánskeho chorálu – to bol pastoračný program, ktorý u neho dominoval aj po prevzatí benátskej metropolie. Zaslúžil si tiež o rozvinutie štúdia kánonického práva.

Pápež

V roku 1903 zasadol na Petrov stolec a svoj program definoval v encyklike *E supremi apostolatus*. Cieľom jeho pontifikátu mala byť obnova cirkevného a náboženského života v spoločnosti. Bolo treba, aby sa ľudstvo navrátilo a bolo „poslušné Cirkvi, Cirkvi Kristovi a Kristus Bohu“. Na prahu 20. storočia vyzval rímsky biskup, aby sa duchovenstvo a laici postavili proti sekularizácii, aby „*najsvätejšie evanjeliové zákony a rady opäť získali svoju predchádzajúcu dôstojnosť, aby boli vysoko vyzdvihnuté Cirkvou tradované pravdy, medzi nimi náuka o posvätnosti manželstva, o výchove a vzdelaní mládeže, o držaní a užívaní pozemských statkov, o povinnostiach tých, ktorí spravujú verejné záležitosti, a napokon aby bola nastolená rovnováha medzi rôznymi triedami občanov podľa kresťanských mravov a predpisov.*“ Tento program pápež aj dôsledne realizoval.

Od začiatku sa zaoberal reorganizáciou Rímskej kúrie a zvyšovaním úrovne doktrínalnej formácie kléru a laikov. Vypracoval katechizmus pre Rímsku diecézu, dnes známy ako Katechizmus Pia X., ktorý sa vyznačuje jasnou, precíznou a obsiahlou interpretáciou zásad kresťanskej viery. Účasť na Božom kulte, na verejnej modlitbe Cirkvi považoval za prvú a základnú školu viery, ktorá musí byť zbavená všetkého, čo „vyvoláva nechť či pohoršenie, a predovšetkým čo uráža vážnosť a posvätnosť obradov“. (Motu Proprio *Tra le Sollecitudini*, 1903)

Z týchto dôvodov sa Pius X. už v prvom roku svojho pontifikátu zaoberal obnovou spevu a cirkevného umenia, keď ustanovil princípy autentickej cirkevnej hudby (posvätnosť, správnosť foriem, univerzálnosť) čerpajúce z katolíckej liturgie. Vyzdvihoval gregoriánsky chorál ako starobylý liturgický spev rímskej Cirkvi, ako aj polyfonický spev posvätený stáročnou tradíciou. Odporúčal častý prístup k sviatostiam, „urýchlil“ prvé sväté prijímanie deťom znížením požadovaného veku na sedem rokov. Povzbudzoval duchovenstvo, aby sa usilovalo o osobnú formáciu a o dosiahnutie kňazskej svätosti. Začal práce na prvej modernej kodifikácii kánonického práva a za vedúceho prípravnej komisie menoval biskupa Pietra Gasparriho, neskoršieho kardinála, znalca teológie a autora populárneho katechizmu.

Pius X. na fotografii Francesca De Federicis, 1903

zdroj: picryl.com

Ochranca Tradície

Dôrazne sa postavil proti liberálnym tendenciám katolíckych teológov začiatku 20. storočia, ktorí v tom čase poškľoľovali po módnych filozofických koncepciách. Pius X., vo veľkej miere spájaný s odsúdením katolíckeho modernizmu („syntézy všetkých heréz“) v jeho filozofickej, teologickej, kritickej a reformátorskej dimenzii, načrtnol program obnovy Cirkvi postavený na vernosti Zjaveniu, Magistériu Cirkvi, myšlienkam Cirkevných Otcov, Tradícii a scholastickej filozofii. Podporoval tomistické štúdie a staral sa o pozdvihnutie filozofickej a teologickej formácie duchovenstva. Odmietol kritické tendencie niektorých

liberálnych teológov a založil Pápežský biblický inštitút, ktorý sa venoval rozvíjaniu katolíckej biblistiky.

V prvom roku svojho pontifikátu vydal sociálnu encykliku, vďaka ktorej sa stal „otcom“ Katolíckej akcie, vymedzil jej identitu a úlohy stojace pred sociálnymi hnutiami svetských katolíkov. Odsúdil socialistické a revolučné sociálno-politické koncepcie, ktoré v tom čase čoraz viac naberali na dôležitosť aj v katolíckych kruhoch. V encyklike *Il fermo proposito* (1905) vytýčil úlohy stojace pred Katolíckou akciou.

Cieľom laikov je „*bojovať všetkými čestnými a právnymi prostriedkami proti antikresťanskej civilizácii za účelom nápravy všetkého neporiadku, ktoré z nej vyplývajú, a prinavrátiť Ježiša Krista do rodiny, do školy, do spoločnosti.*“ Znamená to vrátiť sa ku kresťanskému chápaniu moci, riešenie sociálnych problémov v súlade s vierou a s požiadavkami kresťanskej morálky, ochranu civilizácie a Cirkvi. Zmenám podliehajú – vysvetľoval Pius X. – „vonkajšie formy a prostriedky konania“, nie cieľ a princípy vymedzujúce poslanie laikov, ich povolanie, ktoré majú v spoločnosti. Pracoval na rozvoji katolíckeho robotníckeho hnutia a pokiaľ ide o spoluprácu katolíkov so socialistickými odbormi, radil veľkú opatrnosť. Odsúdil pokusy kresťanského socializmu Marca Sangniera, ktorý sa rozišiel s katolíckou ortodoxiou.

Pius X. viedol Cirkev jedenásť rokov, zomrel v noci z 20. na 21. augusta 1914, mesiac po vypuknutí I. svetovej vojny, ktorej tak veľmi chcel zabrániť. Keď definoval program svojho pontifikátu, vyjadrený v hesle „Obnoviť všetko v Kristovi“, vyzval k modlitbe na príhovor Matky Božej, k vzývaniu sv. Jozefa, jej najčistejšieho ženícha a patróna katolíckej Cirkvi, ako aj apoštolských kniežat svätého Petra a Pavla, aby „*Boh láskavo urýchlil obrodu národov v Ježišovi Kristovi.*“

Pius X. bol Píom XII. v roku 1951 blahorečený a o tri roky neskôr tým istým pápežom svätorečený. Jeho telo je uložené v kaplnke Obetovania Najsvätejšej Panny Márie v Bazilike sv. Petra v Ríme.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/pius-x-bdely-strazca-viery-milovany-otec/>